

Riktlinje för god ekonomisk hushållning 2023-2026

Denna reviderade riktlinje ersätter tidigare beslut i regionfullmäktige,
§144/2023 (Dnr: 23RGK304)

Bakgrund

I kommunallagen och i lagen om kommunal redovisning finns regler för hur kommuner och regioner ska sköta sin ekonomiska förvaltning. Där beskrivs bland annat att kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning med mål och riktlinjer för sin ekonomi och verksamhet. Regionfullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Innehållet i detta dokument är Region Kronobergs riktlinjer för god ekonomisk hushållning i kommunallagens mening.

God ekonomisk hushållning ska säkerställa en ändamålsenlig verksamhet och en effektiv hushållning med regionens skattemedel. Den ska också leda till att värdet på regionens tillgångar och eget kapital bibehålls så att inte kommande generationer belastas av de beslut som fattas idag. För en god ekonomisk hushållning krävs långsiktigt över flera budgetperioder för att säkerställa ekonomisk stabilitet.

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning innebär att regionens mål både verksamhetsmässiga och finansiella uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsenligt och effektivt samt att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer. Begreppet god ekonomisk hushållning har således både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv.

Det finansiella perspektivet innebär bland annat att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar, så att ingen generation ska behöva betala för den som en tidigare generation har förbrukat.

Resultatöverskott krävs för att det egna kapitalet ska följa samhällets löne- och prisutveckling samt för att ta ansvar för Region Kronobergs långsiktiga finansiering av tillgångar, skulder och pensioner. Positiva ekonomiska resultat behövs också för att möta svängningar i konjunkturer, hantera oväntade kostnader och utveckling av verksamheten. Verksamhetsperspektivet tar sikte på regionens förmåga att bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt.

En förutsättning för en god ekonomisk hushållning är att det finns ett tydligt samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effektivitet. För att åstadkomma detta samband krävs bland annat en utvecklad planering med framförhållning och handlingsberedskap, tydliga och mätbara mål. Det krävs även rättvisande och tillförlitlig redovisning och uppföljning som ger information om avvikelser gentemot målen. En hållbar ekonomi gör det möjligt att klara övergångar från högkonjunktur till lågkonjunktur utan drastiska åtgärder.

För att bedöma huruvida Region Kronoberg uppfyller kraven på god ekonomisk hushållning måste resurserna ställas mot verksamheternas övergripande måluppfyllelse.

Balanskravsutredning

I årsredovisningens förvaltningsberättelse ska en balanskravsutredning upprättas. Av denna utredning ska det framgå vilka justeringar av årets resultat

som gjorts för att räkna fram dels ”Årets resultat efter balanskravsjusteringar”, dels ”Balanskravsresultat” där hänsyn tagits till eventuell reservering till eller disponering från Resultatreserv (RER) eller Resultatutjämningsreserv (RUR), se nedan.

I förvaltningsberättelsen ska även en redovisning av ”Balanskravsresultat att reglera” göras om det finns negativt resultat som ska återställas. I delårsrapportens förvaltningsberättelse ska en bedömning göras av balanskravsresultatet utifrån helårsprognosen.

Verksamhetsmässiga och finansiella målsättningar

Verksamhetsmässiga inriktningar och mål

Region Kronobergs långsiktiga verksamhetsmässiga mål ska utgå ifrån regionens vision, mål och värdegrund. Visionen ”Ett gott liv i ett livskraftigt län” operationaliseras årligen, via strategier och program beslutade av regionfullmäktige, med mål och indikatorer i budget varje år inom fyra perspektiv: Invånare, Medarbetare, Verksamhet samt Ekonomi.

Regionfullmäktige fastställer årligen en treårsplan (budget). I planen ska det framgå vilka verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning regionen har under planperioden. Målen som fastställs, ska ha en tydlig koppling till de strategier som fastställs för att uppfylla de långsiktiga målen.

God ekonomisk hushållning förutsätter att verksamheten ryms inom de ekonomiska ramarna. Många verksamheter regleras dessutom av lagar, förordningar och nationella mål. Under året kan verksamheter bli mer omfattande än planerat. Om det finns en risk att ramarna inte håller måste resurser omfördelas, vilket kan motivera revideringar av verksamhetsmålen.

Finansiella inriktningar och mål

Regionens ekonomiska planering ska utgå från de förhållanden som bedöms gälla för Region Kronoberg vad gäller befolkningsutveckling, investeringsbehov och skuldsättningsgrad. Syftet med nedanstående mål är att skapa en god ekonomisk hushållning med en hög grad av självfinansiering av nyinvesteringar samt beredskap inför kommande pensionsavgångar och konjunktursvängningar. Finansiella mål ska fastställas i budget varje år med utgångspunkt i nedanstående.

Resultat

Under en rullande femårsperiod ska resultatet efter balanskravsjusteringar (justerat för orealiserade vinster och förluster i kortfristiga finansiella

placeringar) i förhållande till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella bidrag uppgå till i genomsnitt minst två procent. Årligt målvärde fastställs årligen i samband med budget.

Finansiering av investeringar

Målet är att investeringar långsiktigt ska vara självfinansierade. Syftet med målet är att i möjligaste mån inte lånefinansiera investeringar. Lånefinansiering kan innebära att kostnader kan komma att förskjutas till kommande generationer. Målvärde för självfinansieringsgrad fastställs årligen i samband med budget.

Region Kronobergs står inför stora investeringsbehov den kommande tioårsperioden och under några år kommer inte investeringarna att fullt ut kunna egenfinansieras.

Soliditet

Långsiktigt ska soliditeten i Region Kronoberg stärkas med målet att upprätthålla positiv soliditet inklusive ansvarsförbindelsen. Soliditeten ska ha en ökande trend under mandatperioden.

Likviditet

Regionens genomsnittliga likviditet inklusive kassakredit ska varje dag motsvara minst en månads betalningsberedskap. Syftet med målet är att säkerställa att regionen har en god betalningsberedskap. I likviditeten ingår utöver kassan även placeringarna i kapitalförvaltningen.

Bedömning

I samband med årsredovisning samt delårsrapportering efter augusti görs en samlad bedömning av god ekonomisk hushållning avseende finansiella och verksamhetsmässiga mål.

Vid en samlad bedömning av god ekonomisk hushållning ska indikatorer ha uppnått hög (100 procent måluppfyllelse) eller medelhög (80 procent eller

högre måluppfyllelse) för att målen ska bedömas som uppnådda. Lägre än 80 procents måluppfyllnad bedöms inte som uppnått. För att en god ekonomisk hushållning ska anses vara uppnådd ska minst 75 procent av samtliga verksamhetsmässiga indikatorer nå hög eller medelhög måluppfyllelse och de finansiella indikatorerna ska uppnås till 100 procent. För de resultat som redovisas senare än innevarande år tas måttets senaste tillgängliga resultat med vid bedömningen. För verksamhetsmässiga mål som inte har kvantitativa indikatorer kopplade till sig görs en kvalitativ bedömning och analys av måluppfyllelsen.

Resultatreserv, (RER)

Tillämpning av resultatreserv

Kommunallagen, 11 kap. 14 §, reglerar hur delar av ett positivt resultat kan reserveras i en resultatreserv. Syftet med resultatreserven är att ge kommuner och regioner möjlighet att under vissa förutsättningar reservera ett ekonomiskt utrymme för att uppnå en god ekonomisk hushållning och förbättra möjligheterna att uppnå långsiktig ekonomisk balans.

Resultatreserven får uppgå till högst fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Varken avsättning till eller disponering av resultatreserven påverkar resultatet utan görs som en särskild öronmärkning av eget kapital i balansräkningen, vilket ska framgå av det redovisade egna kapitalet.

Disponering av resultatreserv

Resultatreserven får användas vid resultatunderskott för att täcka vissa särskilda, planerade kostnader ett enskilt år, exempelvis till följd av nödvändig omstrukturering av verksamhet för att på sikt nå en god ekonomisk hushållning. Resultatreserven kan användas vid oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall. Om det ekonomiska utrymmet från resultatreserven har använts ska det i förvaltningsberättelsen framgå till vad och varför medlen har nyttjats.

Vid nyttjande av resultatreserven ska en beskrivning ges för hur det egna kapitalet och soliditeten ska öka i enlighet med en god ekonomisk hushållning.

Beslut om kommande års disponering bör om möjligt fattas i samband med budgetbeslutet. I samband med årsredovisningen fastställs den verkliga dispositionen. Regionfullmäktige fastställer i samband med årsbokslutet om disponering av resultatreserven ska ske samt vilket belopp som ska disponeras.

Resultatutjämningsreserv, (RUR)

Disponering av resultatutjämningsreserv (RUR)

I enlighet med kommunallagens tidigare 11 kap. 14 §, som upphörde 31 december 2023, reglerade hur delar av ett positivt resultat kan reserveras i en resultatutjämningsreserv, RUR. Givet förändringarna i kommunallagen görs ingen ytterligare reservering till RUR från och med den 1 januari 2024.

Medel från resultatutjämningsreserven får användas när balanskravsresultatet är negativt och det årliga underliggande skatteunderlaget understiger den genomsnittliga utvecklingen för riket de senaste tio åren. Detta gäller både budget och årsredovisning. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) upprättar prognos av det årliga underliggande skatteunderlaget jämfört med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Denna prognos ska användas som riktvärde för när uttag ska få göras ur RUR.

Regionfullmäktige kan dock, om det ekonomiska utfallet påverkats kraftigt negativt av händelser utanför egen kontroll som det normalt sett inte kan förväntas finnas beredskap för, besluta att ianspråktagande av RUR får ske på andra grunder än ovan.

Medel från resultatutjämningsreserven får endast täcka negativa resultat, det vill säga så mycket som krävs för att balanskravsresultatet ska komma upp till noll. Det gäller såväl i planeringen (budget) som i fastställd disponering (årsredovisning), då medel från RUR får användas både för budget och årsredovisning under samma förutsättningar.

Kvarstående RUR får nyttjas till utgången av år 2033.

Revidering av riktlinje

Riktlinjerna för god ekonomisk hushållning ska aktualiseras och beslutas i början av varje mandatperiod eller om grunderna för densamma väsentligen förändras.